

MAIN
*Multilingual Assessment Instrument
for Narratives*

N. Gagarina, D. Klop, S. Kunnari,
K. Tantele, T. Välimaa,
U. Bohnacker & J. Walters

Hungarian version

Translated and adapted by
Veronica Tomescu & Réka Pupp
(based on the revised version in English)

© ZAS Papers in Linguistics 64 (2020)

How to cite this version:

Gagarina, N., Klop, D., Kunnari, S., Tantele, K., Välimaa, T., Bohnacker, U. & Walters, J. (2019). MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives – Revised. Materials for use. *ZAS Papers in Linguistics*, 63. Hungarian version. Translated and adapted by Tomescu, V. & R. Pupp.

MAIN: Hungarian version

TÖBBNYELVŰ ELBESZÉLÉS-FELMÉRŐ ESZKÖZ

Veronica Tomescu & Réka Pupp

A MAIN 2012-ben jelent meg azzal a céllal, hogy a gyermekek mesélő képességét felmérje. A MAIN 3-10 éves gyermekek felmérésére készült, de nagyobb gyerekeknél, serdülőknél és felnőtteknél is alkalmazható. Többnyelvű gyermekek esetében szintén fel lehet használni. Több mesélő módot lehet alkalmazni: a mintamesét, az elbeszélést és az átbeszélést. A 2012-es verzió több mint 500, 3-10 év közötti, egynyelvű és kétnyelvű gyerek felmérése alapján készült, 15 különböző nyelv és nyelvkombinációban.

2019-ben, az angol változatot több mint 2,500 elbeszélés és kb. 24,000 szövegértési kérdésre adott válasz alapján átdolgozták. Az adatokat kb. 700 egynyelvű és kétnyelvű németországi, oroszországi és svédországi gyerektől gyűjtötték be 2013–2019 között. A lenti magyar nyelvű változat a legújabb 2019-es angol nyelvű változat alapján készült.

A MAIN 4 olyan egymáshoz hasonló mesét tartalmaz, amelyek mindegyike egy 6 képből álló sorozatból tevődik össze, és többdimenziós szekezetmodellre épül. A mesék kognitív és lingvisztikai komplexitása, valamint makro- és mikroszerkezeti struktúrája hasonló, és a kulturális háttérnek is megfelelnek.

Bár a MAIN nincs normázva, a standardizált eljárási módot fel lehet használni felmérések, beavatkozások vagy kutatások céljára. A MAIN felhasználási módjáról szóló további információkat a következő fejezetben találhatunk: (angol nyelven: “*Background on MAIN – Revised, how to use it and adapt it to other languages*” in *ZAS Papers in Linguistics* 63 (2019, pp. iv-xii), <https://zaspil.leibniz-zas.de/issue/view/53>.)

A dokumentum tartalma:

- Irányelvek
- Protokollum, a *Macska, Kutya, Fiókák, Gidák* mesékre vonatkozó pontozási űrlap
- Háttér adatok
- Mintamesék

Utasítások a felméréshez

A MAIN 3-10 éves gyermekek elbeszélési készségeinek felmérésére készült, de nagyobb gyerekek, serdülők és felnőttek esetében is felhasználható. A MAIN nemcsak az elbeszélési készségeket méri, hanem a mesék megértési szintjének felmérésére is alkalmas. Több eljárást lehet alkalmazni: a mintamesét, az elbeszélést és az átbeszélést. Az értékelés céljától függően, a vizsgáztató eldöntheti, melyik eljárási mód a számára a legalkalmasabb.

A MAIN által ugyanazt a gyermeket több nyelven is lehet értékelni, a sorrend nem lényeges. A többnyelvű gyermekek esetében, a két értékelés között 4-7 nap szünetet ajánlatos tartani, hogy az első nyelv hatását csökkentsük. Jó, ha nem ugyanaz a személy értékeli a gyereket másodszorra is, így könnyebben megteremthetjük az egynyelvű kontextust és elkerülhetjük, hogy a gyerek keverje a két nyelvet.

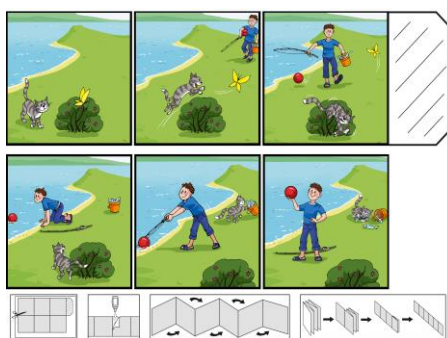
Anyagok

- 4 képsorozat: *Fiókák, Gidák, Macska, Kutya* (három (színes) másolat, külön borítékban: összesen 12 boríték)
- 4 mintamese: *Fiókák, Gidák, Macska, Kutya*
- felvevő készülék (hang vagy videó)
- pontozási protokollum; külön van pontozva a makroszerkezeti egységek betartása, a belső állapotot kifejező szavak, kifejezések használata, valamint a szöveg megértése
- háttéradatok (szülői kérdőív)

Használati utasítások

Az anyag előkészítése

1. Töltse le a képeket a www.leibniz-zas.de/en/service-transfer/main honlapról.
2. Nyomtassa ki a PDF fájlt (külön mindegyik mesét) 3 színes példányban, magas minőségű nyomtatón, A4-es fehér lapra. A mesekockák mérete 9x9 cm legyen.
3. Számozza meg a képeket (1-6).
4. Vágja ki a két sort.
5. Ragassza össze a képeket a lenti ábra szerint, hatot egy sorban, és hajtsa össze egyik képet a másikra. (Ne használja fel a lenti apró képeket.)

6. Tegye be mindegyik mesét külön-külön borítékba, jelölje meg a borítékokat hogy felismerhesse a mesét (pl. egy színes ponttal az ugyanazt a mesét tartalmazó 3 borítékot, és így tovább).

Az értékelés lépései

- Olvassa el figyelmesen az utasításokat.
- Készítse elő a felvevő készüléket. Kapcsolja be idejében, mert az egész beszélgetést rögzíteni kell.
- A bevezető beszélgetést a kulturális háttértől függően kell alakítani. Barátkozzon össze a gyermekkel és győződjön meg róla hogy képes egyszerű kérdésekre válaszolni. Pl. *Ki a legjobb barátod? Mit szeretsz nézni a tévében? Szeretsz mesélni? Szeretsz meséket hallgatni?*
- A három boríték az asztalon kell legyen az értékelés megkezdése előtt. (A cél az, hogy a gyerek azt higgye, hogy a felnőtt nem tudja melyik mesét fogja választani).
- Tartsa be az utasításokat, különösen a gyerek biztatásával kapcsolatban.
- A gyerek szemben ül úgy, hogy csak ő láthassa a képeket. Amikor a gyerek kiveszi a képeket, kérje fel hogy bontsa ki a könyvecskét és nézze meg az egész mesét: *Nyisd ki a könyvecskét, és nézd meg az összes képet. Nekem ne mutasd meg.* (Ha a gyerek nem tudja fogni és kihajtani egyedül a könyvecskét, segítsen neki, de tartsa úgy, hogy csak a gyerek számára legyenek láthatóak a képek.)
- Amikor a gyerek kész elkezdni a mesélést, segítsen neki összehajtani a könyvecskét. Ne nézze a képeket. Kérje fel a gyereket hogy tartsa úgy a könyvecskét, hogy csak az első 2 kép legyen látható, és kezdje el a mesét. Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani.
- Ha a gyerek befejezte a mesét, a könyvecskét ki kell teríteni az asztalra, úgy hogy mind a ketten láthassák a képeket. Mondja meg a gyerekeknek hogy kérdéseket fog feltenni neki a meséről: *Most kérdezni fogok tőled valamit.*
- Az ülés végén, írja le a mesét és pontozza.
- **Fontos:** A pontozási űrlap nem teljes. Adjon pontot minden makrostrukturális szintért (cél, kísérlet, következmény) és a belső állapotokat kifejező kifejezésekért.

Hogyan bátorítsa a gyereket

1. Ne kezdje el a mesét a gyerek helyett, bátorítsa hogy egyedül meséljen. Mutasson a képekre és szólítsa fel: *Mondd el a mesét.*
2. Csak akkor biztassa a gyereket ha legalább 10 másodperce hallgat, vagy ha azt érzi, hogy nem akar beszélni. Előbb mondja: *Jól van..., Hát..., Te jössz.* Nagyon vigyázzon hogy ne vezesse másképpen az értékelést mint más vizsgáztatók, hogy ne befolyásolja az eredményt. Ha a gyerek továbbra is hallgat, mondja: *Mondd mi történik itt.* Ha a gyerek mesélés közben hallgat el, bátorítsa hogy folytassa: *És? Mondd tovább. Mi történt ezután?*
3. Nem számít hogy nevezi el a gyerek a személyeket. Nem szabad kijavítani a gyereket. Ha a gyerek nem tudja megnevezni az állatokat vagy egy más szó nem jut eszébe, segítsen neki: *Te mit gondolsz, mi a neve? Nevezd, ahogy akarod.*
4. Tilos kérdezni:
 - a) *Mit csinál? Ki szalad?*
 - b) *Mi ez? Mit látsz itt?*(A cél az hogy ne folyásolja be a gyereket, hogy a gyerek ne használjon befejezetlen mondatokat vagy deiktikus kifejezéseket)
5. Ha a gyerek más irányba tereli a beszédet, pl. *Láttam egy ilyen madarat ma reggel,* vagy *Elmegyek anyuval bevásárolni iskola után...,* engedje egy keveset beszélni, azután biztassa hogy folytassa a mesét a könyvecske szerint. (Ne pontozza az irreleváns mondatokat.)
6. Egyéni tapasztalattól vagy kulturális környezettől függően megdicsérheti a gyereket, pl. *“Ügyes vagy”, “Jól van”,* minden képpár után (vagy az újabb képpár kitergetése előtt). (Ez segít az átírás alatt is, mert kimutatja hogy egy másik epizód következik.) De ha azt gondolja hogy zavarja ezzel a gyereket, inkább ne szóljon közbe.

Hogy (ne) hasonlítsa össze a meséket

- Kétnyelvű gyerek esetében, ne használja a Macska és/vagy Kutya mesét az egyik nyelven, és a Fiókák és/vagy Gidák mesét a másik nyelven.
- Ne használja a Kutya és/vagy Macska meséket azzal a céllal hogy a Fiókák és/vagy Gidák mesével hasonlítsa össze.
- Miért? A MAIN meséket nem lehet egyszerűen összehasonlítani. Ahogy nemrég kimutatták, a négy mese több szempontból különbözik egymástól, és ez kivált a kérdések esetében van így. A Fiókák és Gidák mesék hasonlóak, de különböznek a Kutya és Macska meséktől: más a mesealkotás, a szereplők száma, a szöveg megértésére vonatkozó kérdések.
- Ha különböző csoportokat mér fel a vizsgáztató, ne felejtse el ellensúlyozni a csoportokat az alábbi eljárás szerint:

Ellensúlyozási eljárás

Kétnyelvű gyerek esetében használja fel előbb a Macska vagy Kutya mesét, és a másik nyelvvvel a Fiókák vagy Gidák mesét. Egynyelvű gyerek esetében véletlenszerű lehet a sorrend: 1, 2, 5, 6 vagy 3, 4, 7, 8:

Gyerek	Nyelv	Minta	Mese	Nyelv	Minta	Mese
1	L1	Macska	Fiókák	L2	Kutya	Gidák
2	L1	Macska	Gidák	L2	Kutya	Fiókák
3	L2	Macska	Gidák	L1	Kutya	Fiókák
4	L2	Macska	Fiókák	L1	Kutya	Gidák
5	L1	Kutya	Fiókák	L2	Macska	Gidák
6	L1	Kutya	Gidák	L2	Macska	Fiókák
7	L2	Kutya	Gidák	L1	Macska	Fiókák
8	L2	Kutya	Fiókák	L1	Macska	Gidák

Nem lehet összehasonlítani a különböző meséket vagy eljárási módokat.

A Macska mese levezetési protokolluma

Elbeszélés / Átbeszélés / Mintamese

A gyerek neve: _____
Születési dátum: _____
Felmérés dátuma: _____
A gyerek kora (hónapokban): _____
Nem: _____
A vizsgáztató neve: _____
L2 érintkezés (hónapokban): _____
Óvoda kezdése (dátum): _____
Óvoda neve: _____

A három boríték az asztalon kell legyen az értékelés megkezdése előtt. Készítse elő a felvevő készüléket és kapcsolja be idejében mert az egész beszélgetést rögzíteni kell.

Ráhangelődés

Kérdezze meg a gyereket: *Ki a legjobb barátod? Mit szeretsz nézni a tévében? Szeretsz mesélni? Szeretsz meséket hallgatni?*

Utasítások

Elbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz, és mondd el a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy?*

Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod.* Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: *Mondd el a mesét!* Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Átbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy? Most én mesélem el a mesét, azután te fogod elmesélni.*

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy játékos macska, aki látott egy sárga pillangót egy bokorban. Odaugrott, mert meg akarta fogni. Eközben közeledett egy vidám fiú, aki horgászni volt. Mindkét keze foglalt volt vödörrel és labdával. Nézegetni kezdte, hogy kergeti a macska a pillangót.*

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A pillangó elrepült, és a macska beesett a bokorba. Megszúrta magát, és nagyon mérges lett. A fiú úgy meglepődött, hogy elejtette a labdát. Amikor látta, hogy a labda begurul a vízbe, felkiáltott: Jaj, ne, odavan a labda! Elszomorodott, és vissza szeretne volna szerezni a labdát. Eközben a macska észrevette a fiú vödörét, és azt gondolta: jót fogna egy hal.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *Ugyanakkor a fiú ki próbálta halászni a labdáját a vízből a horgászbottal. Nem vette észre, hogy a macska ellopott egy halat. A végén, a macska elégedett volt mert jóllakott a finom hallal, és a fiú nagyon boldog volt, mert kihalászta a labdáját.*

Vége a mesének.

Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod. Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: Mondd el a mesét.*

Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Mintamese

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy? Most elmesélem a mesét, azután kérdéseket fogok feltenni neked.*

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy játékos macska, aki látott egy sárga pillangót egy bokorban. Odaugrott, mert meg akarta fogni. Eközben közeledett egy vidám fiú, aki horgászni volt. Mindkét keze foglalt volt vödörrel és labdával. Nézegetni kezdte, hogy kergeti a macska a pillangót.*

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A pillangó elrepült, és a macska beesett a bokorba. Megszúrta magát, és nagyon mérges lett. A fiú úgy meglepődött, hogy elejtette a labdát. Amikor látta, hogy a labda begurul a vízbe, felkiáltott: Jaj, ne, odavan a labda! Elszomorodott, és vissza szeretne volna szerezni a labdát. Eközben a macska észrevette a fiú vödörét, és azt gondolta: jót fogna egy hal.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *Ugyanakkor a fiú ki próbálta halászni a labdáját a vízből a horgászbottal. Nem vette észre, hogy a macska ellopott egy halat. A végén, a macska elégedett volt mert jóllakott a finom hallal, és a fiú nagyon boldog volt, mert kihalászta a labdáját.*

Vége a mesének.

Most tegye fel a szövegértési kérdéseket

Pontozás: Macska

I rész: Előadás

- A. Mese szerkezete; B. Strukturális komplexitás;
C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések használata

A. Mese szerkezete

		Helyes válasz, példa ¹	Pontozás
A1.	Bevezetés	Időpont, hely pl. volt egyszer hol nem volt, egy nap... egy tó partján, a vízparton, a réten...	0 1 2 ²
<i>1 epizód: Macska (Szereplők: macska és pillangó)</i>			
A2.	Belső állapot mint alaphelyzet	A macska játékos, kíváncsi volt látott egy pillangót	0 1
A3.	Cél	a macska meg akarta fogni, kergetni a pillangót játszani akart a pillangóval	0 1
A4.	Kísérlet	a macska ugrott egyet kergette, kergetni kezdte meg próbálta fogni	0 1
A5.	Következmény	a macska beesett a bokorba nem kapta el a pillangót nem volt elég fürge a pillangó elrepült túl gyors volt	0 1
A6.	Belső állapot mint reakció	a macska csalódott, mérges volt, fájt a szúrás a pillangó boldog volt	0 1
<i>2 epizód: Fiú (Szereplő: fiú)</i>			
A7.	Belső állapot mint alaphelyzet	a fiú szomorú volt el volt keseredve mert elvesztette a labdáját látta hogy a vízbe esett a labdája	0 1
A8.	Cél	a fiú elhatározta hogy... ki akarta halászni a labdát	0 1
A9.	Kísérlet	a fiú ki próbálta halászni a labdát	0 1
A10.	Következmény	a fiú visszakapta a labdát kimentette a labdát a labda megmenekült	0 1
A11.	Belső állapot mint reakció	a fiú boldog, elégedett volt, megkönnyebült (hogy visszakapta a labdát)	0 1
<i>3 epizód: Macska (Szereplő: macska)</i>			
A12.	Belső állapot mint alaphelyzet	a macska éhes, kíváncsi, halat kíván meglátta a halat	0 1
A13.	Cél	a macska meg akarta enni, fogni	0 1

¹ Ha nem találja a gyerek választát, olvassa el az utasításokat.

² 0 pont hiányzó vagy helytelen válasz esetében, 1 pont 1 helyes válaszáért, 2 pont ha az időpont és a hely is meg van nevezve.

		el akarta lopni a halat	
A14.	Kísérlet	a macska megfogja, ellopja a halat belenyúl a vödörbe megragadta a halat kihúzta a halat igyekszik hogy ...	0 1
A15.	Következmény	a macska megeszi a halat	0 1
A16.	Belső állapot mint reakció	a macska boldog, elégedett, jóllakott	0 1
A17.	Összesen 17 pontból:		

B. Strukturális komplexitás

Kísérlet + Következmény	Cél (kísérlet vagy következmény nélkül)	Cél + Kísérlet vagy Cél + Következmény	Cél + Kísérlet + Következmény
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

C1.	<p>Összes kifejezés:</p> <p>Az érzékelés és észlelés igéi: lát, hall, érez, szagol;</p> <p>Fiziológiai állapotot kifejező szavak, kifejezések: szomjas, éhes, fáradt, fáj a...;</p> <p>Létezést, belső tudatállapotot kifejező szavak: él, alszik, ébren van;</p> <p>Érzelemmel kapcsolatos szavak, kifejezések: szomorú, boldog, örvend, mérges, aggódik, csalódott, fél, büszke, bátor, megkönnyebült, elégedett, meg van lepve</p> <p>Értelmi működést jelentő igék: akar, hisz, tud, felejt, határoz, gondol, csodálkozik, tervez;</p> <p>A mondás és közlés igéi: mond, kiált, kiabál, figyelmeztet, kér.</p>
-----	--

II rész: Szövegértés

		Helyes válasz, példa	Helytelen válasz, példa	Pontozás
0	Tetszett a mese?	Bevezetés, nincs pontozva		
D1.	Miért ugrik a macska? (1-2 kép) (1 epizód: cél)	Meg akarja fogni, kergetni akarja, játszani akar a pillangóval	elmegy, szalad, ugrálni akar a macskák szeretnek ugrálni	0 1
D2.	Hogy érzi magát a macska? (3 kép) (Belső állapot mint reakció)	haragszik, csalódott, rosszul, fáj neki	jól, boldog	0 1
D3.	<i>(D3 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D2 kérdésnél. Ha magyarázatot ad D2-ben, adjon egy pontot és folytassa D4-el.)</i> Miért haragszik stb. a macska? ³	Mert nem fogta meg a pillangót, beesett a bokorba megszúrta magát a tövisekben elrepült a pillangó	nem releváns válasz	0 1
D4.	Miért dugja be a fiú a botot a vízbe? (5 kép) (2 epizód: cél)	ki akarja halászni a labdát a labdát akarja	játszik	0 1
D5.	Hogy érzi magát a fiú? (6 kép) (Belső állapot mint reakció)	boldog, elégedett, örvend	rosszul, szomorú, haragszik	0 1
D6.	<i>(D6 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D5 kérdésnél. ha magyarázatot ad D5-ben, adjon egy pontot és folytassa D7-el.)</i> Miért boldog stb. a fiú? ⁴	visszakapta a labdát	mosolyog nem releváns válasz	0 1
D7.	miért fogja meg a macska a halat? (5 kép) (3 epizód: cél)	Meg akarja enni, el akarja lopni nem néz oda a fiú nem fogta meg a pillangót a macskák szeretik a halat finom a hal	játszani akar vele	0 1
D8.	Képzeld el hogy a fiú meglátja a macskát. Hogy érzi magát a fiú? (6 kép) (Belső állapot mint reakció)	haragszik, szomorú, mérges, nem örvend	jól, boldog, örvend, elégedett	0 1
D9.	<i>(D9 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D8 kérdésnél. ha magyarázatot</i>	a macska megette, ellopta a halat a fiúé volt	a horgászbot a földön van,	0 1

³ Ismétlje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

⁴ Ismétlje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

	<i>ad D8-ban, adjon egy pontot és folytassa D1-el.) Miért haragszik stb. a fiú?</i> ⁵	ő akarta megenni	nem releváns válasz	
D10.	Összebarátkozik a fiú a macskával? Miért?	Nem, legalább egy ok: a macska ellopta a halat, stb.	Igen nem tudom nem releváns válasz	0 1
D11.	Összesen 10 pontból:			

⁵ Ismétlje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

A Kutya mese levezetési protokolluma

Elbeszélés / Átbeszélés / Mintamese

A gyerek neve: _____
Születési dátum: _____
Felmérés dátuma: _____
A gyerek kora (hónapokban): _____
Nem: _____
A vizsgáztató neve: _____
L2 érintkezés (hónapokban): _____
Óvoda kezdése (dátum): _____
Óvoda neve: _____

A három boríték az asztalon kell legyen az értékelés megkezdése előtt. Készítse elő a felvevő készüléket és kapcsolja be idejében mert az egész beszélgetést rögzíteni kell.

Ráhangelődés

Kérdezze meg a gyereket: *Ki a legjobb barátod? Mit szeretsz nézni a tévében? Szeretsz mesélni? Szeretsz meséket hallgatni?*

Utasítások

Elbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz, és mondd el a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy?* Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod.* Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: *Mondd el a mesét!*

Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Átbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy? Most én mesélem el a mesét, azután te fogod elmesélni.*

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy játékos kutya, amelyik látott egy egeret egy fa alatt. Odaugrott, hogy megfogja.*

Eközben közeledett egy vidám fiú bevásárlószatyorral és egy léggömbbel a kezében. Nézni kezdte, hogy kergeti a kutya az egeret.

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A ürge eger elszaladt, és a kutya fejével nekiment a fának. Nagyon megütötte magát, és nagyon mérges lett. A fiú úgy meglepődött, hogy elengedte a léggömböt. Amikor látta, hogy a léggömb fennakadt a fán, azt kiáltotta: Jaj, ne, odavan a léggömböm! Elszomorodott és vissza szeretne volna kapni a léggömböt. Eközben a kutya észrevette a fiú táskáját, és azt gondolta: Kéne egy kis kolbász.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *Eközben a fiú elkezdte húzni a léggömböt, hogy szabadítsa ki. Nem vette észre, hogy a kutya eszi a kolbászt. A végén a kutya elégedett volt mert jóllakott a finom kolbásszal, és a fiú boldog volt, mert visszaszerezte a léggömböt.*

Vége a mesének.

Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod. Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: Mondd el a mesét.*

Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Mintamese

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy? Most elmesélem a mesét, azután kérdéseket fogok feltenni neked.*

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy játékos kutya, amelyik látott egy egeret egy fa alatt. Odaugrott, hogy megfogja. Eközben közeledett egy vidám fiú bevásárlószatyorral és egy léggömbbel a kezében. Nézni kezdte, hogy kergeti a kutya az egeret.*

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A ürge eger elszaladt, és a kutya fejével nekiment a fának. Nagyon megütötte magát, és nagyon mérges lett. A fiú úgy meglepődött, hogy elengedte a léggömböt. Amikor látta, hogy a léggömb fennakadt a fán, azt kiáltotta: Jaj, ne, odavan a léggömböm! Elszomorodott és vissza szeretne volna kapni a léggömböt. Eközben a kutya észrevette a fiú táskáját, és azt gondolta: Kéne egy kis kolbász.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *Eközben a fiú elkezdte húzni a léggömböt, hogy szabadítsa ki. Nem vette észre, hogy a kutya eszi a kolbászt. A végén a kutya elégedett volt mert jóllakott a finom kolbásszal, és a fiú boldog volt, mert visszaszerezte a léggömböt.*

Vége a mesének.

Most tegye fel a szövegértési kérdéseket

Pontozás: Kutya

I rész: Előadás

A. Mese szerkezete; B. Strukturális komplexitás;

C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

A. Mese szerkezete

		Helyes válasz, példa ⁶	Pontozás
A1.	Bevezetés	Időpont, hely pl. volt egyszer hol nem volt, egy nap... az erdőben, a parkban, egy fa mellett, az útmentén...	0 1 2 ⁷
<i>1 epizód: Macska (Szereplők: kutya és eger)</i>			
A2.	Belső állapot mint alaphelyzet	A kutya kíváncsi , játékos volt látott egy egeret...	0 1
A3.	Cél	a kutya meg akarta fogni ez egeret játszani akart az egerrel	0 1
A4.	Kísérlet	a kutya ugrott egyet kergette próbálta megfogni	0 1
A5.	Következmény	a kutya megütötte a fejét beütötte a fejét a fába nem kapta el az egeret nem volt elég fürge az eger elszaladt túl gyors volt	0 1
A6.	Belső állapot mint reakció	a kutya csalódott volt az eger boldog volt	0 1
<i>2 epizód: Fiú (Szereplő: fiú)</i>			
A7.	Belső állapot mint alaphelyzet	a fiú szomorú volt el volt keseredve mert elvesztette a léggömböt látta hogy a léggömb a fán akadt	0 1
A8.	Cél	a fiú elhatározta le akarta venni	0 1
A9.	Kísérlet	a fiú le próbálta venni a léggömböt utána nyúlt, mászott felmászik	0 1
A10.	Következmény	a fiú visszakapta a léggömböt megvan a léggömb	0 1
A11.	Belső állapot mint reakció	a fiú boldog, elégedett, örvend, megkönnyebült (hogy visszakapta)	0 1
<i>3 epizód: Kutya (Szereplő: kutya)</i>			
A12.	Belső állapot mint alaphelyzet	a kutya éhes, kíváncsi, kolbászt kíván meglátta a kolbászt	0 1

⁶ Ha nem találja a gyerek választát, olvassa el az utasításokat.

⁷ 0 pont hiányzó vagy helytelen válasz esetében, 1 pont 1 helyes válaszáért, 2 pont ha az időpont és a hely is meg van nevezve.

A13.	Cél	a kutya meg akarta enni, el akarta lopni, elhatározta hogy ellopja a kolbászt	0 1
A14.	Kísérlet	a kutya ellopja, elkapja, megragadta a kolbászt belenyúl a táskába igyekszik hogy...	0 1
A15.	Következmény	a kutya megeszi a kolbászt	0 1
A16.	Belső állapot mint reakció	a kutya boldog,elégedett, jóllakott	0 1
A17.	Összesen 17 pontból:		

B. Strukturális komplexitás

Kísérlet + Következmény	Cél (kísérlet vagy következmény nélkül)	Cél + Kísérlet vagy Cél + Következmény	Cél + Kísérlet + Következmény
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

C1.	<p>Összes kifejezés:</p> <p>Az érzékelés és észlelés igéi: <i>lát, hall, érez, szagol;</i></p> <p>Fiziológiai állapotot kifejező szavak, kifejezések: <i>szomjas, éhes, fáradt, fáj a...);</i></p> <p>Létezés, belső tudatállapotot kifejező szavak: <i>él, ébren van, alszik;</i></p> <p>Érzelemmel kapcsolatos szavak, kifejezések: <i>szomorú, boldog, örvend, aggódik, mérges, csalódott, fél, büszke, bátor, megkönnyebült, elégedett, meg van lepve;</i></p> <p>Értelmi működést jelentő igék: <i>akar, hisz, tud, felejt, határoz, csodálkozik, tervez, gondol;</i></p> <p>A mondás és közlés igéi: <i>mondja, kiált, kiabál, figyelmeztet, kér.</i></p>
-----	--

II rész: Szövegértés

		Helyes válasz, példa	Helytelen válasz, példa	Pontozás
0	Tetszett a mese?	Bevezetés, nincs pontozva		
D1.	Miért ugrik a kutya? (1-2 kép) (1 epizód: cél)	Meg akarja fogni, kergetni akarja, játszani akar az egerrel	elmegey, szalad, ugrálni akar a kutyák szeretnek ugrálni	0 1
D2.	Hogy érzi magát a kutya? (3 kép)	haragszik, csalódott, rosszul, fáj neki	jól, boldog	0 1
D3.	<i>(D3 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D2 kérdésnél. ha magyarázatott ad D2-ben, adjon egy pontot és folytassa D4-el.)</i> Miért haragszik stb. a kutya? ⁸	Mert nem fogta meg az egeret, megütötte magát fáj ha megütöd magad elszaladt az egér	nem releváns válasz	0 1
D4.	Miért ugrik a fiú? (5 kép) (2 epizód: cél)	a léggömböt akarja le akarja venni a léggömböt	fel akar mászni a fára	0 1
D5.	Hogy érzi magát a fiú? (6 kép) (Belső állapot mint reakció)	boldog, elégedett, örvend	Rossszul, szomorú, haragszik	0 1
D6.	<i>(D6 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D5 kérdésnél. ha magyarázatott ad D5-ben, adjon egy pontot és folytassa D7-el.)</i> Miért boldog stb. a fiú? ⁹	visszakapta a léggömböt, sikerült levenni	mosolyog, álldogál, stb. nem releváns válasz	0 1
D7.	miért fogja meg a kutya a kolbászt? (5 kép) (3 epizód: cél)	Meg akarja enni, el akarja lopni nem néz oda a fiú nem fogta meg az egeret a kutyák szeretik a kolbászt finom a kolbász	játszani akar a táskával	0 1
D8.	Képzeld el hogy a fiú meglátja a kutyát. Hogy érzi magát a fiú? (6 kép) (Belső állapot mint reakció)	haragszik, szomorú, mérges	jól, boldog, örvend, elégedett	0 1
D9.	<i>(D9 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D8 kérdésnél. Ha magyarázatott ad D8-ben, adjon egy pontot és folytassa D1-el.)</i>	a kutya megette, ellopta a kolbászt a fiúé volt ő akarta megenni	nem releváns válasz	0 1

⁸ Ismételje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

⁹ Ismételje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

	Miért haragszik stb. a fiú? ¹⁰			
D10.	Összebarátkozik a fiú a kutyával? Miért?	Nem, legalább egy ok: a kutya ellopta a kolbászt, vagy más releváns válasz	Igen nem tudom nem releváns válasz	0 1
D11.	Összesen 10 pontból:			

¹⁰ Ismétélje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

A Fiókák mese levezetési protokolluma

Elbeszélés / Átbeszélés / Mintamese

A gyerek neve: _____
Születési dátum: _____
Felmérés dátuma: _____
A gyerek kora (hónapokban): _____
Nem: _____
A vizsgáztató neve: _____
L2 érintkezés (hónapokban): _____
Óvoda kezdése (dátum): _____
Óvoda neve: _____

A három boríték az asztalon kell legyen az értékelés megkezdése előtt. Készítse elő a felvevő készüléket és kapcsolja be idejében mert az egész beszélgetést rögzíteni kell.

Ráhangelődés

Kérdezze meg a gyereket: *Ki a legjobb barátod? Mit szeretsz nézni a tévében? Szeretsz mesélni? Szeretsz meséket hallgatni?*

Utasítások

Elbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz, és mondd el a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy?* Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod.* Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: *Mondd el a mesét.*

Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Átbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy?* *Most én mesélem el a mesét, azután te fogod elmesélni.*

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy madár mama, aki látta, hogy a fiókák éhesek. Elrepült hogy ennivalót keressen nekik. Egy éhes macska látta, hogy a madár mama elrepült, és ezt nyávogta: Mmm, de jó, mi van itt a fészekben?*

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A mama madár visszajött és hozott egy nagy kukacot, de nem látta a macskát. Boldog volt, hogy megeteti a fiókákat a finom kukaccal. Eközben a rossz macska fel kezdett mászni a fára, mert meg akarta fogni a fiókát. Meg is fogta az egyiket. Egy bátor kutya, amelyik arra sétált, látta, hogy a madarak nagy veszélyben forognak. Elhatározta hogy elkergeti a macskát és megmenti őket.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *Azt mondta a macskának: Hagyd békén a madarakat. És megfogta a macska farkát, és lerántotta onnan. A macska elengedte a fiókát és a kutya elkergette a macskát. A kutya nagyon büszke volt, hogy meg tudta menteni a madarakat, a macska pedig éhen maradt.*

Vége a mesének.

Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod. Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: Mondd el a mesét.*

Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Mintamese

A gyerek szemben ül. Mondja neki:

Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét. Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. Nézd meg az összes képet. Kész vagy? Most elmesélem a mesét, azután kérdéseket fogok feltenni neked.

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy madár mama, aki látta, hogy a fiókák éhesek. Elrepült hogy ennivalót keressen nekik. Egy éhes macska látta, hogy a madár mama elrepült, és ezt nyávogta: Mmm, de jó, mi van itt a fészekben?*

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A mama madár visszajött és hozott egy nagy kukacot, de nem látta a macskát. Boldog volt, hogy megeteti a fiókákat a finom kukaccal. Eközben a rossz macska fel kezdett mászni a fára, mert meg akarta fogni a fiókát. Meg is fogta az egyiket. Egy bátor kutya, amelyik arra sétált, látta, hogy a madarak nagy veszélyben forognak. Elhatározta hogy elkergeti a macskát és megmenti őket.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *Azt mondta a macskának: Hagyd békén a madarakat. És megfogta a macska farkát, és lerántotta onnan. A macska elengedte a fiókát és a kutya elkergette a macskát. A kutya nagyon büszke volt, hogy meg tudta menteni a madarakat, a macska pedig éhen maradt.*

Vége a mesének.

Most tegye fel a szövegértési kérdéseket

Pontozás: Fiókák

I rész: Előadás

A. Mese szerkezete; B. Strukturális komplexitás;

C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

A. Mese szerkezete

		Helyes válasz, példa ¹¹	Pontozás
A1.	Bevezetés	Időpont, hely pl. volt egyszer hol nem volt, egy nap... egy erdőben, a kertben, egy fán, a réten...	0 1 2 ¹²
<i>1 epizód: Mama (Szereplők: mama és fiókák)</i>			
A2.	Belső állapot mint alaphelyzet	a fiókák éhesek, enni akarnak, kérnek, a kicsi madarak éhesek voltak az anyjuk látja hogy éhesek	0 1
A3.	Cél	a mama meg akarta etetni, elmegy hogy ételt, kukacot keressen	0 1
A4.	Kísérlet	a mama elrepült, ételt keres	0 1
A5.	Következmény	a mama fogott, hozott ételt, kukacot, megetette a fiókák esznek, kaptak egy kukacot	0 1
A6.	Belső állapot mint reakció	a mama boldog, elégedett a fiókák boldogok, jóllaktak, elégedettek, nem éhesek	0 1
<i>2 epizód: Macska (Szereplők: macska és fiókák)</i>			
A7.	Belső állapot mint alaphelyzet	a macska látta hogy a mama elrepült, látta hogy a fiókák egyedül maradtak éhes ételt talált azt mondta, mmmm de finom	0 1
A8.	Cél	a macska meg akarta enni, ölni, fogni a fiókákat	0 1
A9.	Kísérlet	a macska felmászik a fára el próbálja érni a fiókákat ugrik	0 1
A10.	Következmény	a macska majdnem elkapta a fiókát	0 1
A11.	Belső állapot mint reakció	a macska örvend a fiókák félnek, sírnak, segítség után kiáltanak	0 1
<i>3 epizód: Kutya (Szereplők: kutya, macska, fiókák)</i>			
A12.	Belső állapot mint alaphelyzet	a kutya látta hogy a madárka veszélyben van, hogy a macska megfogta a madárkák veszélyben forognak	0 1
A13.	Cél	a kutya el akarja űzni a macskát, meg akarja menteni a madarakat, védeni elhatározta hogy segít nekik	0 1
A14.	Kísérlet	a kutya rángatja a macska farkát, megtámadta a macskát, megharapta, lerángatta a macskát	0 1

¹¹ Ha nem találja a gyerek válaszát, olvassa el az utasításokat.

¹² 0 pont hiányzó vagy helytelen válasz esetében, 1 pont 1 helyes válaszáért, 2 pont ha az időpont és a hely is meg van nevezve.

A15.	Következmény	a kutya elkergette a macskát, elijesztette a macska elengedte a madarat, elszaladt a madarak meg vannak mentve	0 1
A16.	Belső állapot mint reakció	a kutya boldog, büszke hogy megmentette a fiókákat a macska csalódott, fáj a farka, mérges, ijedt a fiókák boldogok, a mama boldog	0 1
A17.	Összesen 17 pontból:		

B. Strukturális komplexitás

Kísérlet + Következmény	Cél (kísérlet vagy következmény nélkül)	Cél + Kísérlet vagy Cél + Következmény	Cél + Kísérlet + Következmény
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

C1.	<p>Összes kifejezés:</p> <p>Az érzékelés és észlelés igéi: <i>lát, hall, érez, szagol;</i></p> <p>Fiziológiai állapotot kifejező szavak, kifejezések: <i>szomjas, éhes, fáradt, fáj a...);</i></p> <p>Létezést, belső tudatállapotot kifejező szavak: <i>él, ébren van, alszik;</i></p> <p>Érzelemmel kapcsolatos szavak, kifejezések: <i>szomorú, boldog, örvend, mérges, aggódik, csalódott, fél, büszke, bátor, megkönnyebült, elégedett, meg van lepve,;</i></p> <p>Értelmi működést jelentő igék: <i>akar, hisz, tud, felejt, határoz, gondol, csodálkozik, tervez;</i></p> <p>A mondás és közlés igéi: <i>mondja, kiált, kiabál, figyelmeztet, kér.</i></p>
-----	--

II rész: Szövegértés

		Helyes válasz, példa	Helytelen válasz, példa	Pontozás
0	Tetszett a mese?	Bevezetés, nincs pontozva		
D1.	Miért repül el a mama? (1-2 kép) (1 epizód: cél)	Ennivalót akar hozni éhesek a fiókák	dolgozik, hívja az apát, fél	0 1
D2.	Hogy érzik magukat a fiókák? (1 kép) (Belső állapot mint reakció)	éhesek enni akarnak rosszul	jól, boldogok, félnek, meg vannak lepve, egyedül vannak	0 1
D3.	<i>(D3 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D2 kérdésnél. ha magyarázatott ad D2-ben, adjon egy pontot és folytassa D4-el.)</i> Miért éhesek stb. a fiókák? ¹³	tátognak enni kérnek kiáltják hogy: éhesek vagyunk a mama elment, hozott nekik ételt a fiókák mindig éhesek	énekelnek el akartak ők is repülni félnek a macskától látták a macskát félnek mert elrepült a mama	0 1
D4.	Miért mászik a macska a fára? (3 kép) (2 epizód: cél)	meg akarja enni, ölni, fogni a madarakat megragadja az alkalmat mikor egyedül vannak a madarak, elrepült a mama a macskák madarat fognak	játszani akar a madarakkal	0 1
D5.	Hogy érzi magát a macska? (5,6 kép) (Belső állapot mint reakció)	éhes, mérges, fél, fáj, csalódott,	jól, boldog, játékos, elszalad	0 1
D6.	<i>(D6 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D5 kérdésnél. ha magyarázatott ad D5-ben, adjon egy pontot és folytassa D7-el.)</i> Miért éhes stb. a macska? ¹⁴	nem fogta meg a madarakat nem sikerült neki, fél a kutyától megharapta, elkergette a kutya, (esetleg:) nem lakott jól	boldog, játszik, repül, a kutya ellopta az ételét, a kutya meg akarja enni nem tudom nem releváns válasz	0 1
D7.	miért fogja meg a kutya a macska farkát? (5 kép) (3 epizód: cél)	meg akarja menteni a fiókákat nem engedi a macskát hogy megegye a madarakat	ő akarja megenni a madarakat játszani akar meg akarja enni a kutyák nem szeretik a macskákat	0 1
D8.	Képzeld el hogy a kutya meglátja a madarakat. Hogy érzi magát a kutya? (6 kép) (Belső állapot mint reakció)	boldog, büszke, elégedett mert megmentette őket mint egy bajnok szereti őrizni őket	mérges, haragszik, sajnálja, éhes, csalódott meg kell fogjam a macskát	0 1

¹³ Ismételje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

¹⁴ Ismételje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

D9.	<i>(D9 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D8 kérdésnél. ha magyarázatot ad D8-ban, adjon egy pontot és folytassa D1-el.) Miért büszke stb. a kutya?¹⁵</i>	elkergette a macskát megmentette a madarakat segített nekik nincsenek veszélyben nem fog visszajönni a macska	mosolyog nem fogta meg a macskát ő akarja megenni a madarakat haragszik a macskára	0 1
D10.	Kit szeret a mama madár, a kutyát vagy a macskát? Miért?	a kutyát, legalább egy ok: megmentette a madarakat, elkergette a macskát, segített a fiókáknak	a macskát nem tudom nem releváns válasz	0 1
D11.	Összesen 10 pontból:			

¹⁵ Ismétlje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

A Gidák mese levezetési protokolluma

Elbeszélés / Átbeszélés / Mintamese

A gyerek neve: _____
Születési dátum: _____
Felmérés dátuma: _____
A gyerek kora (hónapokban): _____
Nem: _____
A vizsgáztató neve: _____
L2 érintkezés (hónapokban): _____
Óvoda kezdése (dátum): _____
Óvoda neve: _____

A három boríték az asztalon kell legyen az értékelés megkezdése előtt. Készítse elő a felvevő készüléket és kapcsolja be idejében mert az egész beszélgetést rögzíteni kell.

Ráhangelődés

Kérdezze meg a gyereket: *Ki a legjobb barátod? Mit szeretsz nézni a tévében? Szeretsz mesélni? Szeretsz meséket hallgatni?*

Utasítások

Elbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz, és mondd el a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy?* Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod.* Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: *Mondd el a mesét.*

Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Átbeszélés

A gyerek szemben ül. Mondja neki: *Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét.* Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. *Nézd meg az összes képet. Kész vagy?* *Most én mesélem el a mesét, azután te fogod elmesélni.*

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy kecskemama, aki látta hogy a gidája beesett a vízbe és fél. Beugrott a vízbe, mert ki akarta menteni. Egy éhes róka látta, hogy a mama a vízben van és így morogta: Mmm, de jó, mit látok ott a fűvön?*

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A mama kilökte a gidát a vízből, de nem látta a rókát. Boldog volt, hogy nem fulladt meg a kicsikéje. Eközben a rossz róka ugrott egyet, mert meg akarta fogni a másik gidát. Meg is ragadta. Egy bátor madár, amelyik arra repült, meglátta, milyen veszélyben forog a gida. Elhatározta, hogy elkergeti a rókát, és megmenti a gidát.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *A madár azt mondta a rókának: Engedd el a gidát! Azután lecsapott, és megcsípte a róka farkát. A róka elengedte a gidát és a madár elkergette a rókát. A madár nagyon büszke volt, hogy sikerült megmenteni a gidát, a róka pedig éhen maradt.*

Vége a mesének.

Bontsa ki a könyvecskét úgy, hogy csak az első 2 kép legyen látható. *Most meséld el te a mesét. Nézd a képeket és meséld el, ahogyan jónak látod. Ha a gyerek hallgat, mutasson a képekre: Mondd el a mesét.*

Amikor tovább akar menni, segítsen neki kihajtani a következő két képet (most az első 4 kép látható). Amikor ezekkel a képekkel is befejezte, az egész könyvecskét ki lehet hajtani. Ha a gyerek mesélés közben hallgat el: *És? Mondd tovább! Folytasd! Lássuk hogy van tovább.* Ha a gyerek elhallgat a mese végén, kérdezze meg: *Befejezted?*

A mese végén dicsérje meg a gyereket és tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Mintamese

A gyerek szemben ül. Mondja neki:

Nézd, itt van 3 boríték. Mindegyikben egy másik mese van. Válassz és én elmesélem neked a mesét. Bontsa ki a könyvecskét úgy hogy csak a gyerek láthassa a képeket. Nézd meg az összes képet. Kész vagy? Most elmesélem a mesét, azután kérdéseket fogok feltenni neked.

Bontsa ki a két első képet. Itt kezdődik a mese (mutasson az első képre). *Egyszer volt egy kecskemama, aki látta hogy a gidája beesett a vízbe és fél. Beugrott a vízbe, mert ki akarta menteni. Egy éhes róka látta, hogy a mama a vízben van és így morogta: Mmm, de jó, mit látok ott a fűvön?*

Bontsa ki a két következő képet (most az első 4 kép látható). *A mama kilökte a gidát a vízből, de nem látta a rókát. Boldog volt, hogy nem fulladt meg a kicsikéje. Eközben a rossz róka ugrott egyet, mert meg akarta fogni a másik gidát. Meg is ragadta. Egy bátor madár, amelyik arra repült, meglátta, milyen veszélyben forog a gida. Elhatározta, hogy elkergeti a rókát, és megmenti a gidát.*

Bontsa ki a két következő képet (most az összes kép látható). *A madár azt mondta a rókának: Engedd el a gidát! Azután lecsapott, és megcsípte a róka farkát. A róka elengedte a gidát és a madár elkergette a rókát. A madár nagyon büszke volt, hogy sikerült megmenteni a gidát, a róka pedig éhen maradt.*

Vége a mesének.

Most tegye fel a szövegértési kérdéseket.

Pontozás: Gidák

I rész: Előadás

A. Mese szerkezete; B. Strukturális komplexitás;

C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

A. Mese szerkezete

		Helyes válasz példa ¹⁶	Pontozás
A1.	Bevezetés	Időpont, hely pl. volt egyszer hol nem volt, egy nap... egy erdőben, a kertben, a vízparton, a réten...	0 1 2 ¹⁷
<i>1 epizód: Macska (Szereplők: gida és mama)</i>			
A2.	Belső állapot mint alaphelyzet	a gida fél, veszélyben forog, kiáltja a mamát, segítség után kiált a mama látja hogy a gida bele fog fulladni a vízbe, tudja hogy nem tud úszni félti, aggódik	0 1
A3.	Cél	a mama meg akarta menteni, ki akarja segíteni a partra	0 1
A4.	Kísérlet	a mama beszaladt a vízbe, tolja, segít	0 1
A5.	Következmény	a mama kimentette a gidát a gida megmenekült	0 1
A6.	Belső állapot mint reakció	a mama boldog, megkönnyebült a gida boldog, nem fél	0 1
<i>2 epizód: Róka (Szereplők: róka és gida)</i>			
A7.	Belső állapot mint alaphelyzet	a róka látja hogy a mama nem figyel oda, senki sem vigyáz a gidára éhes ételt látott azt mondta, mmmm de finom	0 1
A8.	Cél	a róka meg akarta enni, ölni, fogni a gidákat	0 1
A9.	Kísérlet	a róka meg próbálja fogni a gidát ugrik	0 1
A10.	Következmény	a róka elkapta a gidát, majdnem elkapta	0 1
A11.	Belső állapot mint reakció	a róka örvend a gida fél, sír, segítség után kiált, fáj neki	0 1
<i>3 epizód: Madár (Szereplők: madár, róka, gida)</i>			
A12.	Belső állapot mint alaphelyzet	a madár, holló, varjú stb. látta hogy a gida veszélyben van, hogy a róka megfogta a gida veszélyben forog	0 1
A13.	Cél	a madár el akarja üzni a rókát, meg akarja menteni a gidát, védeni	0 1
A14.	Kísérlet	a madár megcsípte a róka farkát elrángatta a macskát	0 1

¹⁶ Ha nem találja a gyerek választát, olvassa el az utasításokat.

¹⁷ 0 pont hiányzó vagy helytelen válasz esetében, 1 pont 1 helyes válaszáért, 2 pont ha az időpont és a hely is meg van nevezve.

		megettámadta	
A15.	Következmény	a madár elkergette a rókát, elijesztette a róka elengedte a gidát, elszaladt a gida meg van mentve	0 1
A16.	Belső állapot mint reakció	a madár boldog, büszke hogy megmentette a gidát a róka csalódott, fáj a farka, mérges, ijedt a gida boldog, megszabadult, megmenekült a mama boldog, megkönnyebült	0 1
A17.	Összesen 17 pontból:		

B. Strukturális komplexitás

Kísérlet + Következmény	Cél (kísérlet vagy következmény nélkül)	Cél + Kísérlet vagy Cél + Következmény	Cél + Kísérlet + Következmény
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

C1.	<p>Összes kifejezés:</p> <p>Az érzékelés és észlelés igéi: <i>lát, hall, érez, szagol;</i></p> <p>Fiziológiai állapotot kifejező szavak, kifejezések: <i>szomjas, éhes, fáradt, fáj a...);</i></p> <p>Létezést, belső tudatállapotot kifejező szavak: <i>él, ébren van, alszik;</i></p> <p>Érzelemmel kapcsolatos szavak, kifejezések: <i>szomorú, boldog, örvend, mérges, aggódik, csalódott, fél, büszke, bátor, megkönnyebült, elégedett, meg van lepve,;</i></p> <p>Értelmi működést jelentő igék: <i>akar, gondol, hisz, tud, felejt, határoz, csodálkozik, tervez;</i></p> <p>A mondás és közlés igéi: <i>mondja, kiált, kiabál, figyelmeztet, kér.</i></p>
-----	--

II rész: Szövegértés

		Helyes válasz, példa	Helytelen válasz, példa	Pontozás
0	Tetszett a mese?	Bevezetés, nincs pontozva		
D1.	Miért van a vízben a mama? (1-2 kép) (1 epizód: cél)	ki akarja menteni a gidát sír a gida bele fog fulladni, veszélyben forog	fürdik, úszkál, játszik, iszik, melege van	0 1
D2.	Hogy érzi magát a gida? (1 kép) (Belső állapot mint reakció)	fél, retteg, veszélyben van segítség után kiált	jól, boldog, játszik, fázik, éhes, szomjas, mocskos, tisztá, buta	0 1
D3.	<i>(D3 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D2 kérdésnél. ha magyarázatott ad D2-ben, adjon egy pontot és folytassa D4-el.)</i> Miért fél a gida? ¹⁸	beesett a vízbe nem tud kimászni nem tud úszni belefullad kiabál: Segítség! a gidák nem tudnak úszni	éhes, szomjas, úszik, pancsol, nem szabad neki ott állni	0 1
D4.	Miért ugrik a róka? (3 kép) (2 epizód: cél)	meg akarja enni, ölni, fogni a gidát, megragadja az alkalmat mikor egyedül van a gida, nem figyel oda a mama a rókák vadásznak, szeretik a gidahúst	játszani akar a gidával	0 1
D5.	Hogy érzi magát a róka? (5,6 kép) (Belső állapot mint reakció)	éhes, mérges, fél, fáj, csalódott	jól, boldog, játékos, elszalad	0 1
D6.	<i>(D6 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D5 kérdésnél. ha magyarázatott ad D5-ben, adjon egy pontot és folytassa D7-el.)</i> Miért éhes stb. a róka? ¹⁹	nem fogta meg a gidát fél a madártól megharapta, elkergette a madár (esetleg:) nem lakott jól	elszalad, a madár ellopta az ételét, a madár meg akarja enni nem tudom	0 1
D7.	Miért fogja meg a madár a róka farkát? (5 kép) (3 epizód: cél)	meg akarja menteni a gidát nem engedi a rókát hogyan megegye a gidát, megvédi	ő akarja megenni a gidát játszani akar meg akarja enni a madarak nem szeretik a rókákat	0 1
D8.	Képzeld el hogy a madár meglátja a gidákat. Hogy érzi magát a madár? (6 kép) (Belső állapot mint reakció)	boldog, büszke, elégedett mert megmentette őket mint egy bajnok szereti őrizni őket	mérges, haragszik, sajnálja, éhes, csalódott meg kell fogjam a rókát	0 1

¹⁸ Ismétlje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

¹⁹ Ismétlje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

D9.	<i>(D9 csak ha a gyerek nem fejezi ki az okot D8 kérdésnél. ha magyarázatot ad D8-ban, adjon egy pontot és folytassa D1-el.) Miért büszke stb. a madár?²⁰</i>	elkergette a rókát megmentette a gidát segített neki nincs veszélyben nem fog visszajönni a róka	mosolyog nem fogta meg a rókát ő akarja megenni a gidát haragszik a rókára	0 1
D10.	Kit szeret a kecskemama, a rókát vagy a madarat? Miért?	a madarat, legalább egy ok: megmentette a gidát, elkergette a rókát	a rókát nem tudom nem releváns válasz	0 1
D11.	Összesen 10 pontból:			

²⁰ Ismételje a gyerek által használt belső állapotot jelző kifejezést.

Háttér adatok

1. Gyerek neve (keresztnev, családnév) _____

2. Születési dátum _____

3. A gyerek jár iskolába/ óvodába/ napközibe?

Igen, óvodába, kezdve _____ Yes, school
(év, hónap) from _____ (year, month)

Nem No

Ha igen, milyen óvodába ?

Ha igen, milyen iskolába?

Kétnyelvű Kétnyelvű

Egynyelvű (L1 = a gyerek első nyelve) Egynyelvű (L1 = a gyerek első nyelve)

Egynyelvű (L2 = a gyerek második nyelve) Egynyelvű (L2 = a gyerek második nyelve)

Más, nevezze meg _____ Más, nevezze meg _____

4. Milyen nyelvet beszélnek az országban ahol a gyerek született ?

A gyerek első nyelvét: _____ A gyerek második nyelvét: _____ Mást, nevezze meg _____

5. Mióta lakik a gyerek az országban ahol a második nyelvet beszélik ? _____ (év, hónap)

6. A gyerek:

Elsőszülött Másodszülött Harmadszülött Más _____
t

7. Hány éves korban kezdett beszélni a gyerek ?

____ év ____ hónap

8. Aggódott valaha a gyerek beszéde miatt ?

Nem Igen, miért? _____

9. Volt a családban beszédzavar ?

Nem Igen, kinek esetében? _____
pl., anya, apa, testvér

10. Voltak a gyerekeknek hallásproblémái ?

Halláscsökkenés

- Nem
 Igen

Gyakori fülfertőzés

- Nem
 Igen milyen gyakran? _____
 grommets (ventillációs tubus)

11. Szerinte a gyerek normálisan hall?

Nem Igen

12. Információk a szülőkről

	Első nyelv L1	Második nyelv L2	Milyen más nyelvet beszél	Mióta lakik a XX országban?	Végzettség	Tevékenység
Anya/1 Szülő						
Apa/ 2 Szülő						

13. Milyen nyelven beszél a gyerekekkel ?

Anya/1 Szülő

- Első nyelv (L1)
- Második nyelv (L2)
- Mind a kettő
- Más, nevezze meg

Apa/2 Szülő

- Első nyelv (L1)
- Második nyelv (L2)
- Mind a kettő
- Más, nevezze meg

14. Milyen nyelven beszél most a gyerek?

- L1, nevezze meg: _____
- L2, nevezze meg: _____
- Más nyelvek, nevezze meg: _____

15. Milyen nyelvekkel kerül kapcsolatba a gyerek ?

- L1
- L2
- Más nyelvek, nevezze meg: _____

16. Mikor került kapcsolatba a gyerek a második nyelvvel ?

- Születés után
- Egy éves kora előtt
- 2 éves kora előtt
- 3 éves kora előtt
- 5 éves kora előtt
- _____ éves kora előtt

17. A gyerek beszéli a második nyelvet:

- Óvodában, iskolában
- Barátokkal
- Testvérekkel, szülőkkel, stb.
- Tévében hallja, olvas könyveket
- Egyéb _____

18. Szerinte, milyen gyakran hallja vagy beszéli egy nap alatt a gyerek az ismert nyelveket?

Első nyelv (L1)

- 25%
- 50%
- 75%
- 100%

Második nyelv (L2)

- 25%
- 50%
- 75%
- 100%

Más nyelvek

- 25%
- 50%
- 75%
- 100%

19. Válassza a megfelelőt	Nagyon jól	Jól	Rosszul	Nagyon rosszul				
Mennyire jól <u>érti</u> az első nyelvet?								
Mennyire jól <u>érti</u> a második nyelvet?								
Mennyire jól <u>beszéli</u> az első nyelvet?								
Mennyire jól <u>beszéli</u> a második nyelvet?								
20. Szerinte melyik nyelvet beszéli legjobban a gyerek ? <ul style="list-style-type: none"> ☐ L1 ☐ L2 ☐ Más, nevezze meg _____ 								
21. Előnybe részesíti a gyerek valamelyik nyelvet, inkább szereti azt a nyelvet használni mint más? <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nem ☐ Igen, melyiket? _____ 								
22. Milyen gyakran érintkezett a gyerekekkel az utolsó hónapban?	A gyerek első nyelvén L1		A gyerek második nyelvén L2					
	Soha	Kétszer egy hónapban	Hetente egyszer vagy kétszer	Minden nap	Soha	Kétszer egy hónapban	Hetente egyszer vagy kétszer	Minden nap
Mesélt a gyerekeknek								
Olvasott a gyerekeknek								
Énekelt a gyerekekkel								
Filmet néztek együtt, videojátékot játszottak vagy egyéb								

Mintamesék

Az alábbiakat mintamese vagy átbeszélés esetében alkalmazhatjuk. A mesék makro- és mikroszerkezeti struktúrája hasonló, pontozásra és felmérésre is fel lehet használni.

A mesék szerkezete, valamint a belső állapotot jelző szavak és kifejezések az alábbi módon vannak megjelölve:

Cél, kísérlet, kimenetel, belső állapotot kifejező szavak, kifejezések

Fiókák (137 szó)

1, 2 kép: Egyszer volt egy madár mama, aki látta, hogy a fiókák éhesek. Elrepült hogy ennivalót keressen nekik. Egy éhes macska látta, hogy a madár mama elrepült, és ezt nyávogta: Mmm, de jó, mi van itt a fészekben?

3, 4 kép: A mama madár visszajött és hozott egy nagy kukacot, de nem látta a macskát. Boldog volt, hogy megeteti a fiókákat a finom kukaccal. Eközben a rossz macska fel kezdett mászni a fára, mert meg akarta fogni a fiókát. Meg is fogta az egyiket. Egy bátor kutya, amelyik arra sétált, látta, hogy a madarak nagy veszélyben forognak. Elhatározta hogy elkergeti a macskát és megmenti őket.

5, 6 kép: Azt mondta a macskának: Hagyd békén a madarakat. És megfogta a macska farkát, és lerántotta onnan. A macska elengedte a fiókát és a kutya elkergette a macskát. A kutya nagyon büszke volt, hogy meg tudta menteni a madarakat, a macska pedig éhen maradt.

Gidák (141 szó)

1, 2 kép: Egyszer volt egy kecskemama, aki látta hogy a gidája beesett a vízbe és fél. Beugrott a vízbe, mert ki akarta menteni. Egy éhes róka látta, hogy a mama a vízben van és így morogta: Mmm, de jó, mit látok ott a fűvön?

3, 4 kép: A mama kilökte a gidát a vízből, de nem látta a rókát. Boldog volt, hogy nem fulladt meg a kicsikéje. Eközben a rossz róka ugrott egyet, mert meg akarta fogni a másik gidát. Meg is ragadta. Egy bátor madár, amelyik arra repült, meglátta, milyen veszélyben forog a gida. Elhatározta, hogy elkergeti a rókát, és megmenti a gidát.

5, 6 kép: A madár azt mondta a rókának: Engedd el a gidát! Azután lecsapott, és megcsípte a róka farkát. A róka elengedte a gidát és a madár elkergette a rókát. A madár nagyon büszke volt, hogy sikerült megmenteni a gidát, a róka pedig éhen maradt.

Macska (141 szó)

1, 2 kép: Egyszer volt egy *játékos* macska, aki *látott* egy sárga pillangót egy bokorban. Odaugrott, mert meg akarta fogni. Eközben közeledett egy *vidám* fiú, aki horgászni volt. Mindkét keze foglalt volt vödörrel és labdával. *Nézegetni kezdte*, hogy kergeti a macska a pillangót.

3, 4 kép: A pillangó elrepült, és a macska beesett a bokorba. *Megszúrta* magát, és nagyon *mérges* lett. A fiú úgy *meglepődött*, hogy elejtette a labdát. Amikor *látta*, hogy a labda begurul a vízbe, *felkiáltott*: Jaj, ne, odavan a labda! *Elszomorodott*, és vissza szerette volna szerezni a labdát. Eközben a macska észrevette a fiú vödrét, és azt *gondolta*: jót fogna egy hal.

5, 6 kép: Ugyanakkor a fiú ki próbálta halászni a labdáját a vízből a horgászbottal. *Nem vette észre*, hogy a macska ellopott egy halat. A végén, a macska *elégedett* volt mert jóllakott a finom hallal, és a fiú nagyon *boldog* volt, mert kihalászta a labdáját.

Kutya (136 szó)

1, 2 kép: Egyszer volt egy *játékos* kutya, amelyik *látott* egy egeret egy fa alatt. Odaugrott, hogy megfogja. Eközben közeledett egy *vidám* fiú bevásárlószatyorral és egy léggömbbel a kezében. *Nézni kezdte*, hogy kergeti a kutya az egeret.

3, 4 kép: A ürge egér elszaladt, és a kutya fejével nekiment a fának. Nagyon *megütötte* magát, és nagyon *mérges* lett. A fiú úgy *meglepődött*, hogy elengedte a léggömböt. Amikor *látta*, hogy a léggömb fennakadt a fán, azt *kiáltotta*: Jaj, ne, odavan a léggömböm! *Elszomorodott* és vissza szerette volna kapni a léggömböt. Eközben a kutya észrevette a fiú táskáját, és azt *gondolta*: Kéne egy kis kolbász.

5, 6 kép: Eközben a fiú elkezdte húzni a léggömböt, hogy szabadítsa ki. *Nem vette észre*, hogy a kutya eszi a kolbászt. A végén a kutya *elégedett* volt mert jóllakott a finom kolbásszal, és a fiú *boldog* volt, mert visszaszerezte a léggömböt.